

Verslag van de 235ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een gedreven Kraantje Lek verzamelden zich 16 leden. De president heet allen welkom en spreekt van een overweldigende opkomst maar zijn gelaat laat milde verbazing zien.

De secretaris heeft een formulier bij zich voor inschrijving voor de conferentie in Boulogne-sur-Mer en een formulier voor het nemen van een abonnement op The Dickensian. Een combinatie van beiden is ook mogelijk maar dit raadt hij af.

De penningmeester verspreekt zich en meldt dat de kas redelijk gevuld is, waarop een aantal leden het cheque boek weer opbergt.

De editor heeft alweer een nieuw nummer van The Dutch Dickensian bij zich. Het kan weer niet op. Daarnaast vertelt hij dat mevrouw Van Daalen het beheer van de website van hem heeft overgenomen.

Waarna de president het woord geeft aan de spreekster voor deze middag.

Mevrouw Peters zegt vereerd te zijn om hier vanmiddag te mogen spreken over uitgeverij Gebroeders Cohen en over hun werkwijze. Zij is historica met een specialisme in drukgeschiedenis, dus weet zij wel het een en ander van het onderwerp. Jarenlang kocht zij op rommelmarkten voor 2 à 3 gulden vertalingen van Dickens op en ook haar vrienden hielpen driftig mee. Toen ook de tweede slaapkamer geheel gevuld was begreep zij dat er iets moest zijn tussen Dickens en uitgeverij Cohen.

Dickens verscheen ook in Nederland in eerste instantie in afleveringen. Dat begon in 1837 met de publicatie van het verhaal over Gabriel Grub. Ook Frijlink was er vroeg bij, en wel in 1838, met een uitgave van Nicolas Nickleby in verkorte vorm. Daarna volgden er meer en binnen vrij korte tijd was er al sprake van 10 uitgevers die vertalingen van Dickens op de Nederlandse markt brachten.

Uiteindelijk kocht uitgeverij Kruseman uit Haarlem alle rechten en bracht de vertalingen van Dickens uit. Deze uitgever heeft zelf ook daadwerkelijk nog met Dickens gecorrespondeerd. Dickens liet in die correspondentie weten vereerd te zijn met de Nederlandse vertalingen.

In 1867 nam uitgeverij Roelants de rechten over van Kruseman. Roelants werd alom geprezen om zijn goedverzorgde uitgaven. Later verkocht Roelants, die eigenlijk uitgever van boeken over Recht was, de rechten van de Dickens uitgaven aan de Gebroeders Cohen, voor de som van fl 29.278,62. De uitgeverij van Cohen werd steeds bekender en had schepen en pakhuizen vol boeken. Boeken die door hen steeds vaker per post werden verzonden naar de klanten.

De cover van hun uitgaven van het werk van Dickens waren hetzelfde als die van Chapman and Hall; de Cohens hadden oog voor fraaie omslagen; en ze waren betaalbaar.

Het drukwerk was uitbesteed aan drukkerij Thieme. Thieme gebruikte al gauw snelpersen die 1.000 per uur produceerden in plaats van de gebruikelijke 150 per uur.

De vertalingen van het werk van Dickens vonden gretig aftrek, vooral na het uitbrengen van de vertalingen door P.J. Enk. Deze 22-delige serie had binnen anderhalf jaar tijd een oplage van 28.000.

In 1905 verhuisde de uitgeverij naar Amsterdam waar de gebroeders Ezechiël en Martin Godert respectievelijk in 1906 en 1909 overleden. Zij werden opgevolgd door hun zonen die meer jeugdedities van Dickens uitbrachten. Later nam de concurrentie toe, ondermeer door uitgeverij Meulenhoff BV. In 1941 werd uitgeverij Gebroeders Cohen geliquideerd door de Duitsers en overgenomen door de Gebroeders Grauw. De op dat moment aan het roer staande broers overleden kort daarop; één aan een hartaanval en één in een kamp. Na de oorlog kwam de Prisma reeks uit met een nieuwe vertaling van Dickens.

Spreekster sluit af met de opmerking dat de Gebroeders Cohen veel hebben betekend voor de vertaling van Dickens in het Nederlands.

De president dankt spreekster waarna er vragen en opmerkingen zijn:

De president vraagt welke schrijvers Cohen nog meer uitbracht. Spreekster antwoordt dat het om ondermeer Thackery en Scott ging.

De heer De Landtsheer vraagt of Engelse schrijvers altijd vanuit het Engels werden vertaald. Spreekster antwoordt dat dit ook wel vanuit het Duits of zelfs Frans gebeurde.

De heer Klok merkt op dat dit bij Dickens tot irritatie zal hebben geleid vanwege het copyright; men vertaalde en kortte maar in naar believen.

De heer Kooiman vraagt zich af of er meer bekend is over de vertaler Mensink dan dat hij een leraar Engels in Amsterdam was. Dit blijkt niet het geval. Tevens merkt hij op dat de uitgaven nooit van een datum waren voorzien.

De president vraagt of bij een overname van de rechten een uitgeverij alles overnam.

Spreekster antwoordt van ja, de hele zwik, inclusief de cliché's.

De heer Tissot merkt nog op dat het hele idee achter de vertalingen was om literatuur aan een breed publiek te geven.

De president biedt spreekster ons bekende boek aan; en wel een tweede druk.

Waarna wij een borrel hebben en aan de veiling beginnen. Deze verloopt soepel maar de opbrengst valt tegen, € 87,00 (dat is dan ook nog exclusief bestuurskosten) Als de penningmeester zich later op de avond naar het weeshuis begeeft klinkt er gemor onder de wezen en één wees roept zelfs dat het een fooi is, waarop de penningmeester door twee gespierde voogden naar buiten moet worden begeleid.

Waarna wij aan tafel gaan:

De heer Ferdinandusse memoreert David Parker en herinnert ons aan het feit dat het hoofdstuk dat hij in ons boek schreef gebaseerd was op een artikel van Parker. Dat artikel was hem opgevallen door het ontbreken van voetnoten.

De president stelt dat de inhoud van een artikel en de voetnoten niet verward dienen te worden hoewel juristen daar anders over schijnen te denken. Hij is voorstander van zogenaamde People's editions welke het altijd zonder voetnoten doen.

Dan staat de penningmeester op. Hij is verbijsterd over de voetnoten discussie. Hij refereert aan de heer Kabel, die er niet is deze middag waardoor er vrijelijk over hem gesproken kan worden. Het was de heer Kabel die, op bijna gewelddadige wijze, zijn eigen voetnoten systeem er door drukte en het toen zelf niet volgde. Hierop breekt tumult uit.

Volgens de heer De Landtsheer volgt de algemene geschiedenis het voetnotensysteem van de heer Kabel wel waarop de penningmeester constateert dat de algemene geschiedenis het regelmatig heeft over dorpen en conflicten die niet bestaan.

Waarop de discussie verder gaat over leeskringen.

De president zegt in een leeskring te vertoeven die bestaat uit frisse zestigers die allemaal nog een boek kunnen vasthouden zonder het op de kop te houden. In de Drentse leeskring wordt volgens de heer De Landtsheer niet gelezen maar vooral over het boek gepraat. De heer Klok meent dat over Dickens spreken is iets anders dan hem lezen en dat hij nieuw leven probeert te blazen in de Dordtse leeskring. Volgens de heer Ferdinandusse dienen de Dickens teksten gelezen te worden als betrof het een eredienst en het liefst zonder voetnoten.

Dan vraagt de heer De Landtsheer naar de Great Expectation film waar de president op uitnodiging naar toe zou zijn geweest. Die antwoordt desgevraagd dat tijdens zijn inleiding twee bezoekers uitriepen dat ze spoedig eens iets van Dickens zouden gaan lezen, maar dat het hem onduidelijk was of men het meende of dat men hem de mond wilde snoeren. Hij vat de film samen als zijnde goed voor een avondje uit maar niets bijdragend aan het grote doel. Dan heeft de heer Ferdinandusse het nog over de versie van David Lean die voor die tijd schokkende openingsscènes had die regelmatig tot hartaanvallen leiden en meldt de heer De Landtsheer nog dat hij op uitnodiging naar een Belgisch 4 sterren restaurant was getogen waar een Dickens in de keuken zou werken. Hij werd daar door een bescheiden Belg in een raar vest gedwongen een glas Madeira uit 1850 te drinken. Tot slot merkt de heer De Groen, die naast Dickens ook Couperus leest, op dat de boeken van de laatste, ondanks het feit dat het Couperus jaar is, in de Haarlemse boekhandel niet voorradig zijn.

Waarop de president de bijeenkomst besluit met de mededeling dat het weer ouderwets was.